

Carnegie Alapítvány a Nemzetközi Békéért / Carnegie Endowment for International Peace (CEIP)

Az 1911-ben bejegyzett alapítvány pártatlan, nonprofit szervezet, amelynek célja a nemzetek közötti együttműködés elősegítése és az Egyesült Államok aktív nemzetközi szerepvállalásának támogatása. 2007-ben az immáron öt világ városban működő alapítvány azt tűzte ki céljául, hogy úttörő szerepet töltsön be egy globális agytröszt (think tank) létrehozásában. A Carnegie Alapítványt a világ első tíz agytrösztje közé sorolják. Az alapítvány moszkvai központja Kelet-Európa első számú agytrösztje, míg washingtoni központ az Egyesült Államok első három agytrösztjének egyike.

Andrew Carnegie a szervezet alapítója és névadója, Skóciában egy takács gyermekként látta meg a napvilágot 1835. november 25-én. Családjával 13 évesen költözött az Egyesült Államokba. A polgárháború idején (1860–1865) a pensylvániai vasútnál teljesített szolgálatot, ahol felfigyelt a vasárak fontosságára és az irántuk támasztott keresletre. A háborút követően önálló vállalkozást alapított és az acéliparban alapozta meg szerencsáját. 1900-ban cégét J. P. Morgannak adta el és visszavonult az üzleti életből. Hatalmas vagyonából közel 15

különböző szervezetet alapított filantropikus céllal.

Hetvenötödik születésnapján, Washingtonban jelentette be a Carnegie Alapítvány a Nemzetközi Békéért megalapítását 10 millió dollárból. Kurátornak az amerikai üzleti és társadalmi élet 28 neves személyét, az alapítvány elnökének Elihu Rootot kérte fel. Root 1925-ig töltötte be ezt a pozíciót. Munkásságát 1912-ben Nobel-békedíjjal ismerték el. Őt Nicholas Murray Butler követte az elnöki székben a második világháború végéig. Butler szintén Nobel-békedíjban részesült 1931-ben, a Briand–Kellogg paktum kimunkálásában tett erőfeszítéseier.

Az alapítvány kezdetben három részlegbe szerveződött: a nemzetközi jog fejlesztésének támogatása és vitarendezés; a háború okainak és hatásának tanulmányozása, valamint a nemzetközi együttműködések és megegyezések elősegítése. Emellett felállította európai központját és tanácsadó testületét Párizsban.

A második világháborút követően a három részleg állandósult, és a következő két évtizedben az alapítvány kutatási és közoktatási programjai az Egyesült Nemzetek Szövetségére, valamint a háború utáni nemzetközi jogi rendszer jövőjére fókuszáltak. Az európai központot áthelyezték Genfben, hogy szorosabb kapcsolatot tarthasson fel az ENSZ szerveivel.

A hetvenes években fordulat következett az alapítvány történetében, tevékenységét úgy alakították át, hogy programjai lényegesen legyenek az Egyesült Államok külpolitikája számára. A szervezet központja Washingtonba került, a genfi illetve New York-i irodákat bezárták. Az Egyesült Államok érdekeit figyelembe vevő kutatási programok az ezredfordulót követően is meghatározók maradtak.

A hidegháború lezárása új lehetőségek és kihívások elé állította a szervezetet. A megváltozott nemzetközi rendszerben első lépésként 1993-ban megnyitotta moszkvai

központját (Carnegie Moscow Centre), amely hamarosan a régió egyik vezető társadalompolitika kutató intézetévé vált. A globalizáció térnyerésével a Carnegie Alapítvány sorra nyitotta meg központjait Pekingben (2004), Bejrútban (2006) és Brüsszelben (2007).

Az alapítvány tevékenysége már a kezdetekben látványos eredményeket hozott. Az első évtizedben több szervezet tevékenységét támogatta, részt vett az európai újjáépítési programban, valamint alapítója volt a hágai Nemzetközi Jogi Akadémiának. Az első publikációk között szerepelt egy 150 kötetből álló, a világháború gazdaság és szociális történetét bemutató kiadvány és a nemzetközi jog klasszikusait összegyűjtő 22 kötetes kiadvány. A két világháború közötti időszakban az alapítvány erőfeszítéseket tett a nemzetközi gazdasági és politikai együttműködések elősegítésében.

A második világháborút követően közel 250 külszolgálati munkakörben dolgozó személynek biztosított diplomáciai képzést a fejlődő világban. Publikációi közt szerepelt a szakma vezető folyóiratának az *International Conciliation*-nak a kiadása. Az 1970-es években kiadványait a *Foreign Policy*vel (FP) egészítette ki, amelyet megvásárolt. Tevékenységének erőfeszítéseit ekkor a kormányzati és a civil szféra (NGO) közötti főbb nemzetközi ügyekről folyó párbeszéd előmozdítása jellemezte. A növekvő számú agytrösztök és növekvő nonprofit szervezetek arra készítették az alapítványt, hogy felkaroljon hasonló kezdeményezéseket. Így többek között olyan szervezeteknek szolgált inkubátorként, mint az Egyesült Államok Német Marshall Alapja (German Marshall Fund – GMF), a Nemzetközi Közgazdasági Intézet (Institute for International Economics – IIE) és a Fegyverkezés Ellenőrzési Egyesület (Arms Control Association - ACA).

Az 1990-es években a hangsúly a demok-

rácia előmozdítására, a piacgazdasági reformok politikai közgazdaságtanára, az erőszak alkalmazása és békefenntartásra tevődött át. A már említett külföldi társszervezetek megnyitása mellett a kutatási programokat új mederbe terelve törekedtek interdiszciplináris keretek között tanulmányozni a globalizáció jelenségét. 1997-et követően, változtatva az eddigi gyakorlaton, a *Foreign Policy*-t kiadására nem negyedévenként, hanem kéthavonta került sor. Az alapítvány 2008-ban úgy döntött, hogy a többszörösen National Magazine Awarddal kitüntetett *Foreign Policy*-t eladja a *Washington Post*-nak.

2007-ben megváltozott világhelyzetekre hivatkozva a szervezet lecserélte a honlapját, a logóját és új víziót hirdetett, amelyben önkritikusan kijelenti, hogy nemzetközi kutatási profilja ellenére eddig többnyire mégis nemzeti szintű szervezet volt, azaz nézőpontját meghatározta székhelyének földrajzi helyzete. Új célkitűzéseként elsőként szeretne lenni egy globális agytröszt létrehozásában, bár az új célkitűzésben azt az ellentmondást nem oldja fel, hogy központi székhelyének fekvése továbbra is meghatározza tevékenységének szemléletét.

Ez a három célkitűzésében jól kivehető:

- fejleszteni az Egyesült Államok megértését és gondolkodásmódját más országokról és régiókról, ezáltal befolyást gyakorolni az Egyesült Államok külpolitikájára. Ezzel párhuzamosan külföldön mélyíteni az Egyesült Államokról az ismereteket, valamint alapvető témákban támogatni a kutatás-alapú tanulmányok kritikus tömegét;
- modellezni és bemutatni azt a megközelítést, amelyet az Egyesült Államoknak követnie kellene a nemzetközi kapcsolatokban, ezáltal elősegíteni egy olyan fenntartható amerikai szerepvállalást, amely nem csak önmaga, hanem a világ számára is sikeres;

- modellként szolgálni első osztályú, független szakpolitika kutatásban – még politikai korlátok között is – és szemléltetve miben járulhat hozzá egy ilyen intézet kormánya és társadalma erősítésében.

Az alapítványnak közel 170 alkalmazottja van. Többségük, mintegy 100 fő a washingtoni központban dolgozik, ahol a kihelyezett kirendeltségeikkel dolgoznak együtt, ennek köszönhetően kutatási kérdésekben interdiszciplináris együttműködéseknek adva helyet a kereskedelemtől kezdve az energia szakpolitikán keresztül egészen a politikai rendszerváltásig. A washingtoni központ az alábbi programokban vesz részt jelenleg: demokrácia és jogállamiság, Közel-Kelet, Kína, Oroszország és Eurázsia, atomstop, Délkelet-Ázsia; kereskedelem, méltányosság és fejlesztés.

A moszkvai központban az alkalmazottak száma meghaladja a 40 főt. Köztük olyan, a napjaink Oroszország-kutatásában meghatározó személyiségek, mint Lilia Sevcova (a *Russia – Lost in Transition* és a *Putin's Russia* c. könyvek szerzője) és Dmitrij Trenyin (a *Getting Russia Right* szerzője) találhatóak. A moszkvai központ célja, hogy hozzájáruljon az orosz–amerikai kapcsolatok javításához, mintául szolgáljon a független szakpolitika kutatásban és szakmai vitákban Oroszországról és a többi volt szovjet tagköztársaságról, valamint hogy fórumot biztosítson a legégetőbb kérdések vitájához, amelyek Oroszország és Eurázsia fejlesztését és nemzetközi biztonságát érintik.

A pekingi központ alkalmazottainak száma megközelíti a tizet. A központ igazgatója az a Minxin Pin, aki a *China's Trapped Transition: The Limits of Developmental Autocracy* c. könyv szerzője. A központ kutatásának fókuszában Kína biztonság-, gazdaság-, környezetpolitikája, a kormányzás és a jogállamiság, valamint az energia-biztonság kérdései állnak.

Bejrútban hat kutató munkáját hat alkalmazott is segíti. A központ tevékenysége tulajdonképpen a washingtoni közlekeleti programot egészíti ki, a régió szakértőinek lehetőség szerinti még aktívabb bevonásával, a régió politikai és társadalom-politikai folyamatok elemzésével.

A brüsszeli központban két állandó munkatárs és kisegítő-személyzetük dolgozik. Tevékenységük közé tartozik az európai partnerekkel, az uniós döntéshozókkal és a non-profit szervezetekkel való kapcsolattartás, emellett a részükre konferenciák és fórumok szervezése a Carnegie Alapítvány munkatársainak részvételével.

A szervezet 25 éve kínál gyakornoki lehetőséget a frissen végzett kutatók legjobbjainak. A közel 400 jelentkező közül évről évre 8-10 személyt választanak ki egy éves időtartamra.

A szervezet felajánlásokból tartja el magát. 2008-as költségvetése 22 millió USD tett ki. Az adakozók listáján található a francia, holland, norvég, svéd külügyminisztérium, az Egyesült Államok különböző minisztériumai, nagyobb olajvállalatok és nemzetközi pénzügyi alapok.

(Andzsans-Balogh Kornél)

Források

McGann, J.G. 2008 The Global „Go-To Think Tanks” University of Pennsylvania, Philadelphia

<http://www.carnegieendowment.org>

http://www.sas.upenn.edu/irp/documents/2008_Global_Go_To_Think_Tanks.pdf

http://www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4598&page=1

<http://www.carnegie.org/sub/about/biography.html>